ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
“Амалипе” – В. Търново

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за дейността на Център “Амалипе”

2012 г.

АСТАРТА
Пловдив
2013

Център за междуетнически диалог и толерантност
“АМАЛИПЕ” – В. Търново

Настоящата публикация е издадена със съдействието на
Фондация **Отворено общество – Ню Йорк,**
Програма за ромско здравеопазване.

© Център за междуетнически диалог и толерантност “Амалипе” – 2013
e-mail: center_amalipe@yahoo.com; www.amalipe.com
© АСТАРТА – графично оформление, 2013

ISBN 978-954-350-164-5

Съдържание

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ “АМАЛИПЕ” 5

НАШАТА ВИЗИЯ, МИСИЯ И ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ 5

ОРГАНИЗАЦИЯТА ПРЕЗ 2012 г. 6

1. ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2012 г. 7
- 1.1. Програма „Намаляване на отпадането на ромски деца от училище” 7
- 1.2. Програма за подкрепа на гимназисти „Спешен фонд” 10
- 1.3. СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“ 11
- 1.4. Подкрепа за училищата... 12

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЗДРАВНА ИНТЕГРАЦИЯ 15
- 2.1. Проект: “Национална програма за превенция и контрол на туберколоза в България, Компонент 5 „Разширяване на обхвата на ефикасни грижи за превенция и контрол на туберколоза в ромската общност” 15
- 2.2. Програма “Превенция и контрол на ХИВ/СПИН” – Компонент 7: „Намаляване на уязвимостта към ХИВ на младите хора в най-голям риск чрез увеличаване обхвата на услугите и програмите, насочени към младите”. 17
- 2.3. Програма: Стипендиантската програма за студенти по медицина и лекари специализанти от ромски произход 19
- 2.4. Общностен мониторинг на здравните услуги на местно ниво 20

3. РАБОТА В ОБЩНОСТТА И СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В РОМСКАТА ОБЩНОСТ 22
- 3.1. Проект: „Насърчаване на теренната работа в традиционни и маргинализирани групи на ромската общност” 23
- 3.2. Проект: „Насърчаване на социалното включване на младите хора в маргинализирани групи на ромската общност в селските райони” 24

4. БОРБА С АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИ 27
- 4.1. Проект: „Да докоснем недосегаемите: борейки се с традиционни и нови антиромски стереотипи” 27

5. РОМСКАТА ЖЕНА 29

6. ОПАЗВАНЕ, ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ И ОБНОВЯВАНЕ НА РОМСКАТА КУЛТУРА... 30
- 6.1. Детски Ромски Фестивал „Отворено сърце” 30

6.2 Помагала Фолклор на етносите и интерактивни дискове 31

7. ЗНАЧИТЕЛНИ СЪБИТИЯ 32
7.1 Рома Прайд – Денят на Ромската култура и гордост 32
7.2. Василица – Ромската Нова година 33

8. АНАЛИЗИ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА 35

9. ЗАСТЪПНИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ 37

10. ФИНАНСОВ ДОКЛАД 50

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ “АМАЛИПЕ”

е водеща ромска организация, която работи за равноправно интегриране на ромите в българското общество. Организацията реализира дейности за подобряване на образователния, здравния и социално-икономическия статус на ромската общност на местно и национално ниво, играе централна роля в организирането на ромското гражданско движение и в осъществяването на застъпнически дейности пред държавните институции. Център “Амалипе” е член на на Междуведомствената група за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция със средства от фондовете на ЕС. Организацията е представена в Управителния съвет на Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ) – структура на Министерството на образованието, която реализира дейностите по интеграцията на ромите в областта на образованието. Председателят на организацията Деян Колев е избран за представител на ромските НПО в Комитета за наблюдение на Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”. Център “Амалипе” е единствената неправителствена организация от България, която участва в работата на Европейската ромска платформа.

НАШАТА ВИЗИЯ, МИСИЯ И ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

Център “Амалипе” **вярва** в равноправното интегриране на ромите в общество, основано на запазване на ромската идентичност и на взаимното опознаване и солидарността между българи и роми. **Мисията ни** е да стимулираме модернизацията и овластяването на ромската общност в България за активното ѝ участие и равен достъп до ресурсите и процесите на развитие, с приоритетна насоченост към достъпа до качествено образование, качествено здравеопазване и социални услуги.

Дългосрочните цели на Амалипе са:

- Да развива капацитета вътре в общността чрез повишаване на образователното ниво на ромските деца и младежи.
- Да развие умения за самоорганизация на ромската общност.
- Да засили участието на ромите в процеса на вземане на решения.
- Стимулиране на последователна и отговорна държавна политика, която предвижда разширяване на достъпа на ромите до образование, качествено здравеопазване и социални услуги, мониторинг и обратна връзка за подобряване на политическите мерки и практики.

Нашият подход за постигането на тези цели включва:

– прилагане на иновативни методи и практики на местно ниво: във всяка от областите, в които работим ние прилагаме практически модели, които проверяваме на терен;

– систематизиране на практическите резултати от пилотните инициативи на различни организации с цел включването им в националните политики;

– застъпнически дейности пред институциите на национално, регионално и местно ниво за продължаване и институционализиране на добрите практики, тествани от “Амалипе” и други организации;

– застъпнически дейности пред институциите на национално ниво за формиране на устойчив модел за интеграцията на ромите и за ускоряване на процеса на интеграция;
– изготвяне на анализи, мониторинг и оценка на съществуващите политики, свързани с интеграцията на ромите.

ОРГАНИЗАЦИЯТА ПРЕЗ 2012 г.

През 2012 г. Център "Амалипе" разшири допълнително обхвата на своята дейност. Организацията покри географски всички региони и понастоящем реализира дейности в 26 области. Това доведе до разширяване на регионалните и местните структури на Амалипе. За да работим по-ефективно в регионите и за да разширим дейността си в страната, увеличихме броя на регионалните координатори от 4 на 6 и от септември 2012 имаме свой координатор във всеки от регионите за планиране. За да достигнем по-ефективно до местните общности от цялата страна, през 2012 продължихме дейността на съществуващите 6 Центрове за развитие на общността и създадохме още 5 други. Така организацията има свои местни представителства в 11 общини, намиращи се във всички региони на страната. Към част от Центровете бяха създадени и Местни клубове за развитие на общността, които функционират на ниво населено място / махала. Така понастоящем „Амалипе" е единствената ромска организация, която има свои местни и регионални структури в цяла България. Изграждаме тези структури с три цели:

1. За да подпомогнем по-ефективно нашите партньори (училища, общини, местни организации, активисти), както и местните общности, с които работим;
2. За да реализираме ефективно дейности в цялата страна;
3. За да създадем мрежа, която да обединява усилията на хиляди роми и приятели на ромите – енергия, която може да завърти колелото на ромската интеграция.

Увеличаването на обхвата на работа доведе до увеличаване на служителите в организацията – от 28 през 2011 г. до 42 през 2012 г. Гордост за „Амалипе" е, че нашите служители работят на трудови договори, спазвайки изискванията на трудовото законодателство. Работейки като екип, в който всеки изпълнява определена задача и подпомага останалите, лицата на "Амалипе" допринесоха за успеха на започнатите инициативи.

Организацията разчита също така на над 90 доброволци, които системно се включваха в дейности и кампании. Организирани в доброволчески клубове (Клуб „К-7" – В. Търново, младежки клубове към повечето от Центровете за развитие на общността) те станаха движеща сила и лице на повечето от проведените кампании. Младежи с тениски на „Амалипе" се превърнаха в символ на пробуждащ се общностен живот в десетки села и градчета.

Сто и тридесет експерти и теренни работници от различни области бяха привлечени и също участваха в дейности на организацията. Колеги от местни ромски организации дадоха своя принос за добрата работа на Центровете за равитие на общността. Експерти от Регионалните инспекторати по образование, Регионалните здравни инспекции и Регионалните дирекции „Социално подпомагане" в 6 области се включиха в Междусекторни екипи за въздействие, които обучават учители, здравни и социални работници на ефективна работа в ромска общност и разрешават конкретни случаи, изискващи взаимодействие между различни институции. Десетки други експерти се включиха в дейности, организирани от „Амалипе" в цялата страна. Така обединихме усилията на роми и нероми, за да постигнем мисията на междукултурния диалог, толерантност и приятелство.

1 ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2012 г.

Образованието е област, в която Център „Амалипе" работи от самото си създаване и приносът ни не може да бъде оспорван. Основната ни кауза тук е въвеждането на интеркултурно образование, като средство за запазване и обновяване на културната идентичност на ромите, както и за взаимно опознаване и формиране на толерантност между децата от различни етноси.

1.1. Програма „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище"

Донор: Фондация „Америка за България"

Защо: Основната концепция на проекта е, че отпадането е педагогически проблем и са нужни педагогически средства за преодоляването му: социалните дейности не са достатъчни, а само допълващи. Необходима е промяна в цялостната училищна среда; промяна в използваните педагогически методи, в учебните програми, в организацията на учебния процес, във взаимодействието с родителите. Интеркултурното и интерактивното образование е най-добрата педагогическа основа за преодоляването на отпадането. Пример за това са усилията на училищата, въвеждащи СИП „Фолклор на етносите".

Цели: Основната цел на програмата е намаляване на отпадането от училище на ромските деца в задължителна за обучение възраст. Дейностите са насочени също така към разрешаване на проблема с големия брой отсъствия, ниския успех в училище, относително малкия процент роми, продължаващи своето образование в средни училища (гимназии), неучастието на ромски родители в училищния живот и в училищните структури на управление.

Методи: Методите, които използвахме – заедно с училищата, включени в програмата, се оказаха в голямата си част ефективни. **Училищната програма за превенция на отпадането и задържане на децата в училище** е основен инструмент за планиране на дейностите по задържане на децата в училище. Определяйки целите и целевата група, върху която иска да въздейства, всяко училище само решава какви конкретни дейности ще реализира за задържане и привличане на децата, в зависимост от специфичните проблеми, с които се сблъсква.

Дейности: Общото във всички училищни програми е, че предвиждат дейности в четири основни насоки:

• Обучение на всички учители за ефективна работа в мултикултурна среда. През 2011/2012 учебна година като базови учители бяха обучени 70 педагози, които осъществяваха ежемесечно обучение в пилотните училища;

• Въвеждане на СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор". Близо 2500 ученика изучаваха СИП „Фолклор на етносите – Ромски фолклор" през 2011/2012 г. От октомври 2012 броят им достигна над 3000.

• Дейности за активно участие на родителите в училищния живот: през втората година на проекта бяха създадени 66 родителски клубове в допълнение към съществуващите 24. Бяха организирани лектории „Училище за родители", а в училищните настоятелства се включиха и родители от ромски произход

• Дейности за активизиране на учениците: бяха създадени над 50 Ученически парламента. Около 440 ученици-наставници подпомагаха задържането и повишаването на мотивацията за учене на своите съученици

• Индивидуална работа с деца в риск от отпадане: във всеки случай на застрашен от отпадане с него се извършваха превантивни дейности по индивидуален план – профил на застрашено дете.

Резултати: През втората година на програмата 2011/2012 година Център „Амалипе" продължи работата си с училищата, които наброяваха общо 90 в 20 области на България. От тях 35 бяха „базови", а 55 „пилотни". Един от основните подходи за работа по програмата е разделението на училищата на т. нар. „базови" и „пилотни" училища. За целта базово е училището, което е натрупало опит и успехи в усилията си за привличане и задържане на ромските деца в училище, а пилотно е училището, което е подкрепено от базовото в разработването и изпълнението на училищната си програма.

Продължаващи училища от първата във втората година на програмата са 24, като 17 от тях са базови и 7 пилотни. Промяната в тях е особено видима: фактът, че 9 от тях се превърнаха от пилотни в базови, показва, че всяко училище може да бъде желана територия за ученика. Общият брой на учениците, които бяха проследявани от първата във втората година на проекта, беше 5170.

В началото на изминалата учебна година в класните стаи на проектните училища влязоха общо 19 613 ученика от ромски и български произход, в съотношение 44% българчета и 56% роми.

След прилагането на програмата през втората година отпадналите ученици са 0.68% – в сравнение с 2.06% средно ниво на отпадане в проектните училища през 2009/2010 учебна година, т.е. преди да се включат в програмата.

Средният брой на отсъствия (включващ извинени и неизвинени) в проектните училища спадна до 26,8 отсъствия на ученик, сравнено със 110, което е критичната граница, приета от Министерството на образованието, младежта и науката.

След двегодишната работа на програмата в училищата, продължили своето участие през 2011/2012 година, средното ниво на отпадане е 0.19, което можем да определим като абсолютен минимум.

Средният брой отъсъствия през учебната 2011/2012 година в тези училища бе 14,41 в сравнение с 32.05 през първата година (учебната 2010/2011 година).

Средният успех на учениците от продължаващите училища, изучаващи СИП „Ромски фолклор", беше по-висок (Мн. добър 4.59) в сравнение с успеха на останалите ученици в същите училища (Добър 4.28).

През учебната 2012/2013 Център „Амалипе" започна прилагането на програмата „Намаляване отпадането на ромски деца от училище" в 177 училища от 23 области на България. В работата по програмата са включени 6 регионални координатори.

През другите очи

„Посещенията на връстници от базови и пилотни училища внася освежаващ елемент в училищния климат. Такива посещения са компонент от плана с дейности на всеки училищен проект. Съгласен съм за тяхното позитивно въздействие: от една страна носят позитивни емоции и въодушевление за учениците както от посрещащите, така и от гостуващите училища; от друга страна, посещенията допринасят за обмяна на опит. В нашето училище тази промяна доведе до подобряване на училищната среда и по-голяма мотивация сред учениците."

Учител от Основно училище „Васил Левски",
с. Видраре, обл. София

„Беше много забавно по време на посещенията на връстниците. Срещнахме много деца като нас. Отидохме и на фестивала „Отворено сърце" във Велико Търново. Ще помня това цял живот."

Невин Шукриева, ученичка в ОУ „Христо Ботев",
с. Каспичан, обл. Шумен

„Споделянето на опит и идеи по време на тези срещи е много полезно за нас. Винаги мисля, че вече знам, но тук винаги научаваме нещо ново и полезно!"

Миролюб Йонков – представител на ОУ „Христо Ботев",
с. Долни Цибър, обл. Монтана

„По време на обученията успяхме да постигнем по-добра мултикултурна образователна среда в нашето училище; моите колеги и аз станахме много по-мотивирани – бяхме в състояние да мотивираме голям брой ученици да идват на училище и по този начин да работим за превенция на отсъствията, както и да привлечем много родители за активно включване в живота на училището. Наистина работи!"

Учител от ОУ Христо Ботев,
с. Мърчево, обл. Монтана

1.2. Програма за подкрепа на гимназисти „Спешен фонд”

Какво: За втора поредна година Център „Амалипе” реализира дейности за подкрепа на ромски младежи, обучаващи се в средни училища. Програмата за подкрепа на гимназисти се финансира от Фондация „Америка за България”. В рамките на т. нар. Спешен фонд закупуваме пълен комплект учебници на подкрепените младежи, а на тези, които пътуват, подсигуряваме карти за транспорт от населеното място, в което живеят до града, в който се обучават. За учебната 2012/2013 година, кандидатстваха 437 гимназисти, 100 от тях бяха поканени на интервю, а 73 получиха подкрепа от нашия Спешен фонд.

Защо: Една от основните цели на програмата е да подпомогне образованието в гимназиална степен на ученици, които са силно мотивирани да учат, но срещат сериозни финансови затруднения за това. В същото време, тъй като това не е социална програма, а инициатива, насочена към подпомагане на ромската образователната интеграция, задължително условие за включване на учениците в нея е те да се ангажират с дейности за мотивиране на други свои връстници за учене, подпомагане дейността на училищата, включени в Програмата на Център “Амалипе” за намаляване на отпадането на ромските деца от училище и други подобни дейности.

Резултати: В края на изминалата учебна година 2011/2012 бяха подкрепени 45 гимназисти. Отчетохме, че 85% от учениците, включени в програмата, намалиха своите безпричинни отсъствия и станаха по-активни в училищните дейности. Като резултат 75% от тях подобриха своя успех и повишиха мотивацията за продължаване на обучението им занапред. Средният успех на участниците в програмата е Добър 4,00.

За учебната 2012/2013 година са одобрени 73 средношколци от кандидатствали 437. До този момент от изпратените от тях отчетни документи (служебни бележки, протоколи, попълнени таблици с дейности) се наблюдава повишаване на активността и ангажираността им. Също така е налице по-активно участие в организирани дейности в училище, по-висока ангажираност и отговорност към учебния процес, което се дължи на един от критериите на програма ,,Спешен фонд” – поддържане и повишаване на успеха през учебната година, което гарантира подпомагането на ученика и през втория срок на учебната година. Също така се наблюдава и намаляване на отсъствията от училище и тяхната готовност за съдействие и помощ за свои връстници. Всичко това показва, че програмата постига целите и резултатите са положителни.

През другите очи:

„Много съм доволна от това, че съм стипендиант по Програма „Спешен фонд". Това много ми помага, за да съм редовна ученичка, имайки предвид финансовото положение на семейството ми. Посещавам редовно учебните занимания в училище и постигам добри резултати."

Димитринка Янкова от с. Водолей

„ Това , че съм стипендиант по програмата „ Спешен фонд " много ми помага както на мен така и на брат ми. Посещавам редовно училището и уча от учебниците, които са ми изпратени. Постигам добри резултати и продължавам да се старая, за да мога да си повиша още повече успеха."

Митра Тодорова от гр. Камено

1.3. СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор"

Какво: От 2002 г. Център „Амалипе" работи за въвеждане на интеркултурно образование в българското училище чрез СИП „Фолклор на етносите в България – Ромски фолклор". Чрез тази инициатива искаме да намалим отпадането на ромските деца от училище, като свържем училищната институция с ромската общност, да запазим и развием културната идентичност на ромските деца, както и да формираме толерантност и солидарност сред децата от всички етноси. В крайна сметка целим да превърнем училището в център на местната общност.

Защо: Поради тези причини СИП „Фолклор на етносите в България – Ромски фолклор" се изучава не само от ромски, но също и от български и турски деца. Учебният процес е на български език, като учебните материали, които издадохме, представят богатството на ромския фолклор във връзките му с фолклора на останалите етноси и в контекста на националната българска култура. За нуждите на програмата подготвихме и отпечатахме пълен комплект методически материали (учебни помагала, ученически тетрадки, книги за учителя, аудио и видео материали), които разпространяваме безплатно сред училищата, изучаващи този СИП. Повече за целите на СИП „Фолклор на етносите в България – Ромски фолклор" вижте на: http://romaeducation.com/index.php/bg/sip-bg

Резултати: През учебната 2011/2012 година СИП „Фолклор на етносите в България – Ромски фолклор" изучаваха над 250 училища в цялата страна и над 5000 ученика (от български, ромски, турски произход). Близо 2500 ученика изучаваха СИП „Фолклор на етносите в България – Ромски фолклор" в рамките на Програмата „Намаляване на отпадането на ромски деца от училище", като повече от училищата сформираха над 2 групи.

Резултатите, които тези ученици постигнаха през учебната 2011/2012 г., недвусмислено доказаха необходимостта от интервенция като СИП „Фолклор на етносите в България – ромски фолклор" в българското образование. Средният брой на отсъствия за ученик при тези, които посещават СИП „Ромски фолклор" спадна до 19.70 (извинени и неизвинени, по всички предмети), при 26.8 средно на ученик, включен в Програмата за намаляване на отпадането на ромските ученици от училище и сравнено със 110, което е критичната граница, приета от Министерството на образованието като показател за ученика в риск от отпадане. В допълнение, нивото на отпадане сред учениците, включени в СИП „Ромски фолклор" беше 0,32% – в сравнение с 2.04% средно ниво на отпадане в проектните училища през 2009/2010 учебна година, когато те не бяха включени в програмата.

През другите очи:

„Благодарение на участието ми в СИП „Фолкор на етносите – Ромски фолклор", аз се научих да слушам, да внимавам повече в час. Почти нищо не знаех за нашите традиции, а с мое участие направихме Календар на етносите. Толкова красиви са всички обичаи, а и си приличат. Интересно ми беше. А и заобичах много танците, научих танци от трите етноса. Часовете ни минаваха в забавления, песни, танци, разкази, легенди."

Силвия Наскова, ученичка в ОУ „Христо Ботев",
село Камбурово

„От две години преподавам СИП „Фолклор на етносите – Ромски фолклор" в СОУ „Цанко Б. Церковски", с. Никола Козлево. Знаех, че тези часове са полезни и необходими. Но това, което виждам в децата – промяната, ентусиазма, желанието за работа и себеизява – просто надминава всякакви очаквания. Децата се променят. А хубаво е, че променят и околните, и нагласите им..."

Рефат Талиб, учител в СОУ „Цанко Церковски",
с. Никола Козлево

1.4 Подкрепа за училищата...

Дейността на Център Амалипе в сферата на образованието не се ограничава само в рамките на конкретен проект или програма. Напротив, тя е насочена към цялостна подкрепа на училищата с които работим, включително подпомагане на училищата за привличане на допълнителни финансови ресурси.

През 2012 г. Центърът за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства обяви две конкурсни процедури – 33.10-2012 и 33.11-2012 – по Приоритет 1 „Създаване на условия за равен достъп до качествено образование на ромските деца и ученици" и по Приоритет Образование от Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012–2020) и План за действие

за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012–2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005–2015 г.". В резултат от проведените от Център „Амалипе" консултации с училищата, които решиха да разработват проекти по тези схеми, над 10 училища, общини и детски градини, с които работим, спечелиха проекти по обявените схеми. Понастоящем нашите партньори успешно реализират тези проекти и обогатяват чрез тях дейностите си за въвеждане на интеркултурно образование

В помощ на училища, общини и организации, с които работим в края на 2011 г., организирахме обучение на тема „Подготовка на проекти за образователна интеграция по ОП РЧР". То бе проведено във връзка с обявените програмни схеми за безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-4.1.05 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства" и BG051PO001-4.1.06 "Реинтеграция на отпаднали ученици в образователната система". Интересът бе изключително голям: получихме над 80 заявки за участие и успяхме да включим 56 представители на училища, общини и организации, работещи в сферата на образователната интеграция и интеркултурното образование. Впоследствие консултирахме безвъзмездно част от тях при изготвянето на проектните предложения, които бяха одобрени през 2012 г.

Подкрепата за училищата през изминалата година се изразяваше не само в разработването на проекти, насочени към образователна интеграция, но и в подсигуряването на равен достъп до училище и качествен образователен процес. Това важеше в особено голяма степен за малките училища, застрашени от закриване, което би довело до отпадане на голямата част от учениците, обучаващи се в тях. Показателен в тази насока е случаят на ОУ „Л. Каравелов" – с. Кардам, община Попово.

С Решение на Общинския съвет на Община Попово от 11.04.2012 г. и последвала Заповед на Министъра на образованието, младежта и науката РД – 14-129/ 12.07.2012 беше закрито училището в с. Кардам, община Попово. Родителите не бяха информирани за предстоящото решение на Общинския съвет, като впоследствие събраха подписка с над 150 подписа за запазване на училището. След като подписката не бе взета под внимание, родители обжалваха заповедта на министър Игнатов във Върховния административен съд и поради течащата съдебна процедура училището функционира през настоящата учебна 2012/2013 година. През м. юни 2012 г. организацията бе потърсена за съдействие от инициативен комитет, включващ родители на деца от с. Кардам, община Попово, които искаха да запазят от закриване ОУ „Л. Каравелов" – с. Кардам. След като се запознахме обстойно със ситуацията около закриването на училището и оценихме риска от отпадане на немалка част от децата, ние се ангажирахме с предоставянето на информация и консултации на родителите.

Въпреки че обжалването на Заповед РД –14-129/12.07.2012 бе публикувано на 13 август, до 14 септември Община Попово отказваше да изпълни разпоредбите на Административно-процесуалния кодекс и да отвори ОУ „Л. Каравелов" – с. Кардам. Общината подсигури безплатен автобус до средищно училище в гр. Попово и дезинформира родителите, че училището в с. Кардам няма да функционира повече. Учителите потърсиха работа в други училища, а част от родителите записаха децата си в училища в гр. Попово. Директор на ОУ „Л. Каравелов" – с. Кардам бе назначен

на 14.09, а на първия учебен ден в училището нямаше учебници, техника и работеше само един учител. Тъй като до началото на м. октомври в ОУ „Л. Каравелов“ – с. Кардам учебен процес по същество нямаше, част от родителите записаха децата си в определеното им средищно училище (24 ученика), други – в други училища в гр. Попово (8 ученика), трета част отказаха да запишат децата си в Попово (24 ученика). Част от тях заминаха за чужбина с децата си, по-голямата част останаха по домовете си. В началото на м. октомври ОУ „Л. Каравелов“ – с. Кардам постепенно започна учебен процес, в резултат на което 19 ученика (които не бяха записани в училище в Попово и по същество бяха отпаднали) започнаха да го посещават отново. Център „Амалипе“, съвместно с родителите на децата и множество съмишленици, продължава борбата с местните институции за правото на децата да имат равен достъп до качествено образование.

2 ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЗДРАВНА ИНТЕГРАЦИЯ

През 2012 година Център „Амалипе" продължава дейностите си в сферата на подобряване на достъпа на ромите до качествено здравеопазване. Дейността ни бе както на регионално ниво – по превенция на туберколоза, ХИВ/СПИН, така и на национално ниво – по апробиране на механизъм за мониторинг на здравните услуги на местно ниво, застъпничество пред Министерство на здравеопазването и подкрепа на Програма за роми-студенти по медицина.

2.1. Проект: "Национална програма за превенция и контрол на туберколоза в България, Компонент 5 „Разширяване на обхвата на ефикасни грижи за превенция и контрол на туберколоза в ромската общност"

Донор: Министерство на здравеопазването, Глобален фонд за борба срещу СПИН, малария и туберколоза

Защо: Основната задача на проекта е да се намали заболеваемостта и да се спре разпространението на туберкулозата в ромска общност. За целта Министерство на здравеопазването наема организации, работещи в ромска общност на областно ниво. За Великотърновска област това е Център „Амалипе"

Цели: Основните цели на проекта са: да се открият инфекциозните случаи на туберкулоза, да се излекуват успешно заболелите, да се намали заболеваемостта и да се елиминират случаите на смъртност от туберколоза.

Методи, дейности и резултати: По време на работата екипът ни покри голяма част от общините във Великотърновска област – Горна Оряховица, Лясковец, Златарица, Павликени, Сухиндол, Стражица, Полски Тръмбеш, Свищов, Елена, както и община В. Търново. Чрез скрийнинг на риска сътрудниците на терен достигнаха до хора, симптоматични за болестта туберкулоза, болни от туберкулоза и хора, които бяха насочени към други лечебни заведения. Симптоматичните за заболяването бяха придружени от сътрудниците на терен за изследване за туберкулоза в Специализираната болница за активно лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания „Д-р Трейман". Общият им брой за периода януари – септември бе 41 души. От работата на терен с медицинско лице беше взет материал за изследване

на 187 души, които отново бяха достигнати благодарение на интензивната работа на терен по скрийнинг на лица в риск на територията на цялата област Велико Търново. Дейността ни по скрийнинг на риска сред уязвими групи хора, която се извършва на база анкета, разработена от Министерство на здравеопазването, обхвана 464 души за същия период. Открити бяха онкологични и други заболявания и сътрудниците на терен следяха лечението на всеки един клиент, без значение на диагнозата – туберкулоза или заболяване от друго естество. В тази си дейност екипът ни оказваше така важната психологическа подкрепа на засегнатите лица и семействата им, съдействаше им за улесняване на достъпа до по-качествено здравеопазване.

Добра практика се оказа връзката с местните институции, местни общопрактикуващи лекари и местни неформални лидери, което улесняваше достъпа до целевата група и информираността на хората. Благодарение на добрите контакти на Център „Амалипе" в различните населени места, екипът, който работи по Програмата за превенция и контрол на туберкулозата беше познат на по-голямата част от жителите на отделните населени места.

След поставената диагноза на пациенти, продължавахме да следим състоянието им, като ги посещавахме в домовете им, за да проследим редовния прием на медикаменти, тъй като придържането към лечението е в основата на добрия му изход. Практиката ни показа, че голяма част от пациентите не успяват да се придържат към лечението, което обикновено продължава 3-6 месеца. Причините за това са разнообразни – липса на подкрепа в семейството, подценяване на риска, неосъзнаване на важността на медикаментите, трудно справяне с графика на прием, трудна поносимост на лекарствата и други. В такива случаи от жизнена необходимост беше работата ни със семействата на заболелите, които трябваше да бъдат активни участници в проследяване на лечението. Това беше ролята и на екипа ни – да окаже подкрепа на пациентите и семействата им в трудното приспособяване към продължителното лечение, което, ако бъде спазено, е успешно. През изминалата година във всички населени места, откъдето имаше дори един човек, заболял от туберкулоза, бяха направени информационни беседи от медицински лица и сътрудниците ни на терен, кампании за разясняване на симтомите на болестта, начините на предаване и предпазване. По време на срещите ни с местното население в областта бяха раздадени стотици здравно-образователни материли.

2.2. Програма “Превенция и контрол на ХИВ/СПИН” – Компонент 7: „Намаляване на уязвимостта към ХИВ на младите хора в най-голям риск чрез увеличаване обхвата на услугите и програмите, насочени към младите”.

Донор – Министерство на здравеопазването, Глобален фонд за борба срещу СПИН, малария и туберколоза

Защо: Нуждата от това Център „Амалипе” да осъществява дейностите по Компонент 7 на територията на област Велико Търново се наложи от факта, че здравната култура на младите хора в сферата на сексуалното здраве е много ниска. Факт е, че повечето младежи, които живеят в неурбанизирани селски райони, имат значително по-ограничен достъп до качествено образование, а младежите от традиционните ромски групи смятат темата за сексуалността за табу и за нея вкъщи не се говори.

Цели: Повишаване на знанията и компетенциите сред младежите на тема сексуално и репродуктивно здраве, предпазване от ХИВ/СПИН и други сексуално предавани болести, нежелана бременност, и други.

Методи, дейности и резултати: В рамките на Компонент 7 на Програмата работят 18 НПО в различни градове на България. Към тях функционират младежки доброволчески клубове за превенция и контрол на ХИВ/СПИН. Такъв съществува и във Велико Търново към Център „Амалипе”. Дейностите на доброволците се състоят в провеждането на информационни кампании, целящи да достигнат възможно най-много млади хора и да се разпространят здравно-образователни материали и презервативи. Друга основна дейност на доброволците е работата на терен. Работата на терен *(Аутрийч)* се състои в достигането на млади хора в естествената им среда, консултирането им относно сексуално предавани инфекции, ХИВ/СПИН, методи за предпазване от нежелана бременност и мотивиране за изследване в КАБКИС. Доброволците провеждат и обучения по сексуално и репродуктивно здраве. Те работят по метода „Връстници обучават връстници”, като предават наученото от тях на другите млади хора. Доброволците също преминават обучения, водени им от обучители – професионалисти в дадените сфери.

Според обобщените ни данни за 2012 година достигнатите на терен са 959 души, а по време на кампании – 5612. По време на кампанийните дейности, работа на терен и обучения са раздадени 12 801 презерватива и 11 463 здравно-образователни материала.

През годината се проведоха десетки обучения на връстници както във Велико Търново, така и в околните градове и села. Състояха се две на брой вътрешни обуче-

ния на доброволците от Клуб К7 – Велико Търново за повишаване на капацитета им. Разискваните теми на всички обучения бяха: мъжка и женска полова система; хигиена на половата система; контрацепция; сексуално предавани инфекции; ХИВ/СПИН; работа на терен; психоактивни вещества; сексуално общуване; рисково поведение; други. Общият брой на обучени младежи достигна 282 лица.

Методът „връстници обучават връстници" работи успешно в продължение на години. Младите хора са най-близки до своите връстници и те най-лесно могат да им повлияят при формиране на мнение и нагласи. От работата на доброволците се забелязва една положителна промяна на нагласите на останалите младежи. Младите все повече осъзнават рисковете от предприемането на необезопасени сексуални контакти и споделят, че след като са се запознали с опасностите, ще използват презервативи при всеки свой сексуален контакт.

Работата на Клуб К7 през 2012 протече гладко, но и динамично. Доброволците срещат много повече подкрепа както у хората, с които се срещат по време на кампании и теренна работа, така и у своите сътрудници. Младежите доказаха своите способности и умения, показвайки, че са готови за още работа през годините.

През другите очи:

„С първата си среща с Клуб К7 – Велико Търново видях много работа в позитивна насока и активност към съществен проблем, на който като че ли не се обръща достатъчно внимание. Веднага реших, че искам да съм част от този клуб. Работата е разнообразна, интересна, виждам я като много ползотворна. Целият екип е страхотен, всяка дейност е интересна и забавна, екипните срещи не се чувстват като задължителни, идвам тук с желание и нетърпение, а атмосферата е приятелска."

Цветан Иванов, 20г., доброволец в „Клуб К7" Велико Търново

„Аз и колегите ми от младежки дом сме много доволни от работата си с „Клуб К7" Велико Търново. Те вече имат доверието ни относно работата по програми, свързани с ХИВ/СПИН. Младежите се справят супер. Възхищаваме им се за това, че влагат много усилия в нещата, с които се захващат, използвайки и средствата на изкуството."

Росица Ангелова, Младежки дом, Велико Търново

„Много добре се работи с Център „Амалипе"! Работата е разнообразна, а служителите там – професионалисти. Те са изключително отзивчиви и винаги ни оказват подкрепа и партньорство. Има много млади хора, които са доброволци към „Клуб К7" Велико Търново към Ценър „Амалипе". Работата с млади хора е много ценна, защото достъпът и контактите им с целевата група се случва много по-лесно. Съвместните ни кампании вече се превърнаха в традиция и ще продължим да ги организираме заедно."

Д-р Ани Ангелова, Дир. Профилактика на болестите и промоция на здравето, РЗИ

2.3. Програма: Стипендиантската програма за студенти по медицина и лекари специализанти от ромски произход

Донор: Институт „Отворено общество" – Будапеща

Цели: Основната цел на Програмата и обучението е да съдействат за подобряване на здравния статус в ромската общност. Наред с това да се дадат достойни примери за подражание, които да мотивират младите роми да се насочат към кариера в здравеопазването.

Дейности и методи: Стипендиантската програма за студенти по медицина и лекари специализанти от ромски произход е изградена от три взаимно допълващи се компонента:

- предоставяне на стипендии за студенти във висши медицински и професионални училища и колежи, както и за лекари-специализанти;
- наставничество на стипендиантите по академични и професионални въпроси;
- обучение по застъпничество.

Подготовката включва изграждане на умения за развитие на личността (общуване, лидерски умения, работа в мултиетническа среда и др.), застъпничество и осведоменост относно правото на достъп до здравеопазване, законодателство за защита срещу дискриминацията, елементи от съответното българско и европейско право. Обучението по застъпничество обикновено се провежда в две основни направления – теоретично и практическо. Част от темите са свързани с историята, бита и културата на ромите, реформите в сферата на здравеопазването и отражението им върху етноса, решаване на конфликти, социална и здравна интервенция в общността, а от друга страна студентите опитват и практическа работа в различни населени места край Велико Търново. За изпълнение на компонент „Застъпничество" е избран Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе" – Велико Търново. Програмата се администрира съвместно от Стипендиантската програма на Фонда за ромско образование в Будапеща, проект „Ромско здравеопазване" на Институт "Отворено общество" – Будапеща и Институт „Отворено общество" – София. В изпълнението на проекта участват също Министерство на образованието и Министерство на здравеопазването.

През другите очи:

„Обучението по Застъпничество е събитие, което като стипендиант по Програмата за подкрепа на студенти по медицина от ромски произход очаквам с нетърпение всяко лято. Благодарение на него научих много нови неща за ромската общност, за проблемите ѝ отблизо, както и начините за решаването им. Запознах се с много хора, с които вярвам, че тепърва ще общуваме много повече. На

семинара открих и моите приятели Анелия Илиева и Христина Велчева, за което съм изключително щастлив."

Мирослав Ангелов, 26 г. от София, студент във втори курс, специалност Медицина на МУ – София

„За престоя от няколко дни във Велико Търново и срещата ни с Теодора и Деян аз останах с много добри впечатления. Запознахме се с историята, бита, културните ценности на ромите, проблемите на ромското здравеопазване, права и законодателства, обучение за изява пред камера и др.С интерпретации на традиции на роми не се усещаше, че сме на обучение. Всички се занимавахме с поставените ни задачи без отегчение, напротив – бяхме удивени. Очарована съм от професионализма на Теодора Крумова и Деян Колев, които бяха организирали всичко така добре, че и времето за разходка го превърнаха в учебна цел. Мисля, че в края на срещата всеки от нас си тръгва с добри чувства и желание за нови срещи!"

Антоанета Иванова, с. Владимирово, общ. Бойчиновци, област Монтана, 3 курс, специалност Медицинска сестра на МУ – София, филиал Враца

„Обучението по застъпничество в сферата на здравеопазването през 2012 година премина доста динамично. Когато дойдох на летния лагер, вникнах още повече в проблемите, които в бъдеще ще се наложи да разрешавам. Научих се, че във всеки един проблем има няколко отговорни страни, които трябва да намерят най-благоприятния изход. Обучението ми помогна да науча тактиките, с които мога да бъда полезна, по-сдържана и търпелива. Смятам, че за последните две има още какво да се иска от мен!"

Христина Велчева, 28 г. от София, трети курс в специалност "Обществено здраве и здравен мениджмънт" на МУ – София

2.4. Общностен мониторинг на здравните услуги на местно ниво

Какво: Да се разработи, тества, оцени и приложи механизъм за мобилизиране на местната общност, използвайки методът „социален одит" в седем различни населени места на територията на общините Велико Търново, Горна Оряховица и Павликени.

Защо: Програмата е инициатива, започнала дейността си в началото на 2011 година, чиято обща цел е да се въведе общностен мониторинг на здравните услуги в ромска общност, да стимулира застъпничество на местно ниво и да даде възможност на местните общности да участват в процесите на управление на съответната община. В дългосрочен план програмата има за цел подобряването на здравните услуги и подобряване на здравния статус на ромите и другите етнически групи.

Как: Моделът следва методологията на общностен мониторинг чрез т. нар. „анкета в общността" *(community inquiry)*, включваща периодично (два пъти в годината) допитване до местните общности за здравните услуги, които получават. Ние допълнихме това със застъпнически дейности пред местните и областните здравни институции, както и с кампании в общността за повишаване на здравната култура. Освен това разширихме обхвата, като създадохме местни групи за развитие на общността във всяко от селата, в които прилагаме допитване до общността. Опитът, натрупан при мониторинга на здравните услуги на местно ниво във Великотърновска област е обобщен в доклад – на български и на английски език.

Допълнителна цел е да се създадат предпоставки за по-нататъшно разширяване на модела в други общини и региони в цяла България през следващите години на програмата. Нашият екип търсеше будни хора, с потенциал, които са готови да работят за своята общност и, които вярват, че нещата зависят от самите тях, от тяхното лично участие и гражданска активност.

Резултати: За втора година работим в кв. Калтинец (град Горна Оряховица), с. Водолей и с. Леденик (община Велико Търново) и с. Батак, с. Върбовка, с. Стамболово и град Бяла Черква (община Павликени).

Първата ни задача бе да подпомогнем малки инициативи от местно значение, които да доведат до мобилизиране на общността и които да накарат хората да повярват в собствените си сили и възможности. Това бяха различни спортни и културни дейности на местно ниво.

След това през 2012 година проведохме две проучвания по метода „допитване до общността". Това включваше анкетиране буквално от къща на къща и имаше за цел да се оцени достъпът до здравеопазване на запитаните. Някои от въпросите се отнасяха до здравноосигурителния статус, други – до женското и детско здравеопазване, достъпът до спешна, болнична и доболнична помощ. В двете проучвания през 2012 участваха 498 респонденти – жени на възраст между 18 и 60 години, а анкетирането се проведе от близо 50 доброволци, които бяха предварително обучени за работа с анкетните карти и с проблематиката. За целите на програмата в проектните населени места Център „Амалипе" разкри местни клубове за развитие на общността, чиято дейност се координира от два общински Центъра за развитие на общността, ситуирани във Велико Търново и Павликени. Центровете работят по проблемите на общностната мобилизация и подпомагат процеса, при който проблемите на отделните индивиди да бъдат идентифицирани като общностни проблеми, което е първата стъпка по атакуване на проблемните въпроси.

През следващата 2013 година основна цел на общностния мониторинг на здравните услуги е да се насърчи взаимодействието на местните хора с доставчиците на здравни услуги и със здравните власти на местно ниво, като това включва общопрактикуващите лекари и зъболекари, болниците, Регионалната здравна инспекция и центровете за спешна медицинска помощ, защото гражданите са тези, които трябва да държат отговорни институциите за качеството и достъпността на здравното обслужване.

3 РАБОТА В ОБЩНОСТТА И СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В РОМСКАТА ОБЩНОСТ

През 2012 година Център „Амалипе" продължава работата си в сферата на социалната интеграция на ромската общност. Изминалата година на територията на страната с голям успех и ентузиазъм работеха единадесет Центъра за развитие на общността, в общините Пещера, Нови Пазар, Етрополе, Бяла Слатина, Камено, Павликени, В. Търново, Стражица/Лясковец, Долна Баня, Кнежа, и Раднево. Центровете са специфично насочени към работа в ромска общност (включително и сред традиционни и маргинализирани групи) и подкрепят развитието и модернизацията на местните общности.

3.1. Проект: „Насърчаване на теренната работа в традиционни и маргинализирани групи на ромската общност"

Донор: Генерална дирекция „Правосъдие" на Европейската комисия в рамките на програмата Дафне

Защо: За да подпомогнем развитието на ромската общност чрез преодоляване на традиционните практики като ранните бракове и отпадане от училище, създаване на механизми за самоорганизация и взаимопомощ в ромска общност и развитие на услуги, базирани в общността.

Цел: Основната цел е овластяване и повишаване капацитета на общността и развитие на възможности за социална реализация (със специален фокус върху младите хора и жените от ромската общност).

Подход и дейности: През 2012 година продължиха работата по проекта 6 Центъра за развитие на общността (иновативна услуга, базирана в общността за засилване на теренната работа на местно ниво) – в общините Пещера, Нови Пазар, Камено, Етрополе, Бяла Слатина и Павликени. Във всеки Център работят двама Модератори в общността. Центровете за развитие на общността работят както за отделния индивид и семейство, така и за цялата местна общност. Основният двигател в тяхното функциониране е идеята за активизиране на цялата общност: от най-малкото дете в съответната махала, квартал, село, град и община, през средната и зряла възраст, до най-възрастния местен жител. Фокусът на работа на центровете и общностните модератори е както отделната личност, така и общността като цяло. Модераторите към Центровете са в постоянна връзка с общността, с нейните проблеми и успехи.

Дейността на Модераторите от Центровете за развитие на общността е насочена основно към:

- *Осъществяване работа на терен* – откриване на случаи, работа по „първична интервенция", установяване на първоначален контакт; посредничество между местната общност и институциите.
- *Картографиране на ромската общност* – за целта модераторите посещават всяка къща от ромската махала и на базата на анкета и разговори индентифицират рисковете и разработват съответните дейности за превенция.
- *Създаване на общностни механизми за взаимопомощ, групи по интереси и социални структури в ромска общност.*

Модераторът:

- Съдейства на учителите и ръководството на училищата за привличане и задържане на децата в училище, вкл. за изпълнение на училищни програми за превенция на отпадането, за организиране на родителски клуб с участието на ромски родители.
- Работи с местната общност по въпросите за повишаване на здравното образование, личната хигиена и здравната култура – за целта се провеждат информационни кампании за разясняване на целевата група ползата от ваксинациите и имунизациите.
- Организира културни събития и отбелязване на традиционни календарни празници.
- Организира ромските родители за представяне и обсъждане на теми, касаещи отглеждането и възпитанието на децата и повишаване на родителските компетенции и умения.
- Съдейства за формирането на групи по интереси: младежки клубове, женски клубове, лидерски групи и др.
- Организира кампании в общността.

Резултати:

- 54 деца и младежи реинтегрирани в училище.
- 122 случая на превенция на отпадането от училище.
- 60 деца след намесата на модераторите посещават подготвителна група за подготовка за училище.
- Записани 90 деца в детско заведение.
- Предотвратени 4 случая на изоставяне на деца в социални институции.
- 4 случая на превенция на насилието над деца.
- Успешно разрешени 8 случая на ранни бракове, като младите хора отново са върнати в училище.
- Успяхме да помогнем на 12 младежи от общините, където имаме създадени Центрове за развитие на общността, да продължат своето образование във ВУЗ.
- 10 случая на насочване към социалните служби за отпускане на средства за лечение.
- 4 случая на подкрепа на бездомни лица.
- Създаване на Младежки клубове към ЦРО.

- Създаване на Спортни клубове към ЦРО с идеята младите хора от общността да изграждат умения за екип, общуване и себеусъвършенстване.
- Създаване на творчески ателиета към ЦРО с цел осмисляне на свободното време, развитие на въображението и мисленето, превенция на отпадане от училище, превенция на агресията.
- Създадени са 10 компютърни клуба за развитие на уменията на местната общност за работа с компютър, както и за повишаване на информационната култура на местното население. Клубовете са оборудвани с компютри, дарени от община Лозана, Посолството на Швейцария и Българо-Швейцарската търговска камара.

През другите очи:

„Те са млади, интересуващи се, дейни, комуникативни, участват в новия ни проект за ограмотяването, „активиране на неактивни лица", дейности в партньорство с общината, винаги получаваме покани. Има нужда от това, което са правили, много неща са успели да направят. Най-важното е, че подтикват хората да се включват в живота на общината и им съдействат. Аз няма как да наруша закона и да помогна на всички, докато подобна организация може да намери начин и когато сме заедно можем да се справим по-добре."

Директор на Дирекция „Бюро по труда

„Ние ходим в квартала, когато има някакъв проблем или когато получим сигнал, а хората от центъра са там постоянно. Ние също ходим много често, но нашите усилия не винаги са успешни, докато те успяват винаги."

Началник на Отдел за закрила на детето

„Те организират родителски срещи на терен. И ние сме организирали, но когато те я организират, 100% от родителите идват. Ние никога не успяваме да ги съберем всичките."

Директор на училище в община,
където има създаден Център за развитие на общността

3.2. Проект: „Насърчаване на социалното включване на младите хора в маргинализирани групи на ромската общност в селските райони"

Донор: ГД „Заетост" на Европейска комисия в рамките на Програма ПРОГРЕС

Защо: Чрез този проект в областта на заетостта Център „Амалипе" насочва усилията си в повишаване на нивата на заетост и успешна реализация на една от най-уязвимите групи в България – младите хора от селските райони.

Цел: Преодоляване на социалното изключване на младите хора от уязвимите селски ромски общности чрез разработването и тестването на новаторски услуги, базирани в общността.

Подходи и дейности: Проектът се базира на предположението, че причините за социалното изключване касаят не само бедността, но и липсата на социални структури в рамките на местната общност. Услугите, базирани в общността, са ефективен начин за подпомагане създаването на общностни социални структури и за ускоряване на социалното включване. Ето защо проектът промотира методология, която включва 3 аспекта:

– създаване на Центрове за развитие на общността като рамка за разработване и тестване на иновативни форми на общностно-базирани услуги в маргинализираните селски ромски общности;

– използване на метода на „социалното експериментиране": проектът ще развие в относително малък мащаб един иновативен подход и конкретни иновативни форми на услуги, базирани в общността, за създаване на заетост и социално включване на младите хора от маргинализираните селски ромски общности;

– проектът прилага ефективен метод на координиране на усилията на отговорните институции, неправителствени организации и местна власт за развитие на селските райони. Основните дейности по проекта включват:

- Скрининг на ромските групи на територията – анкетиране и картографиране.
- Идентифициране на възможностите за създаване на заетост – местен и регионален бизнес, възможности за самонаемане.
- Анализ на уменията и нагласите на младите хора сред ромската общност и другите етнически групи.
- Насърчаване на социалното включване на младите хора и мобилизиране на членовете на общността.
- Анализ на социално-икономическия статус на общността и територията.
- Развитие и утвърждаване на ЦРО сред местните власти, образователни и социални институции, бизнеса, НПО и др.
- Обучение и повишаване на квалификацията на модераторите и другите заинтересовани страни.
- Подкрепа по отношение на дейности, свързани с образование и квалификация.
- Обмяна на опит и добри практики между центровете;

Резултати:

- През 2012 година са създадени 4 Центъра за развитие на общността в общините Раднево, Стражица /Лясковец, Кнежа и Долна Баня.
- Оказване на съдействие за достъп до медицински и социални услуги – провеждане на профилактични мероприятия.
- Съдействие и консултиране за достъп до социални услуги и образование.
- Идентифициране на групи за последващо обучение и групи с придобита професия – 15 човека.
- Организиране на щанд със занаятчийски предмети и участието на местни занаятчии.

- Идентифициране на млади фермери.
- Идентифициране на заетост, свързана с туризма.
- Съместни дейности с бюрата по труда (организиране на общността за включване в допълнителни квалификационни курсове и обучения).
- Срещи с работодатели по места.
- Идентифициране на нуждите на работодателите.
- Съдействие за наемане на работа в строителството – 10 човека.
- Организиране на жени за производство на местни продукти – над 10 човека.

През другите очи:

„Когато човек е искрен и иска наистина да им помага, хората го усещат. Аз съм една от тях и те ме приемат. Харесва ми работата, защото не съм ограничена да работя в една сфера – започвайки със задържане на децата в училище, минавайки през провеждането на информационни беседи сред общността и стигайки до осигуряване на заетост – за мен това е формулата за развитието и модернизирането на ромската общност."

Елена Алексиева – модератор в ЦРО, град Кнежа

„Това е първият форум, в който се разглеждат нетрадиционни форми за интеграция. Включва се всичко – образование, заетост, собственост...Това, което прави Център „Амалипе", трябва да се използва – цялата база данни от информация и статистика, събрана чрез анкетни проучвания сред ромската общност. Според мен институции и НПО трябва да постигнат синергия. Шокиращи са цифрите за младежка безработица, заетостта е много важен елемент. Проблемите на ромите се решават най-добре на местно ниво."

Георги Кръстев – заместник – председател на НССЕИВ,
изказване по време на конференция по повод развитието на проекта

„ За нас резултатите от проведеното анкетно проучване сред ромската общност в малките населени места и в селските райони в рамките на проекта са изключително полезни, тъй като до момента липсва интегриран подход между различните мерки, които биха могли да се финансират от Европейските фондове. Опитът от проекта ще даде вярната формула дали това е начинът за осигуряване на заетост на младите хора от селските райони. Важно е да се види как се обвързват ранното отпадане от училище, образователната система и мястото на пазара на труда."

Зорница Русинова, заместник-министър на труда и социалната политика,
изказване по време на конференция по повод развитието на проекта

4 БОРБА С АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИ

Липсата на широка обществена подкрепа за политиките за интеграция на ромите е една от основните пречки пред прилагането на тези политики. Ние не обвиняваме мнозинството за предразсъдъците спрямо ромите, защото смятаме, че моралните категории се отнасят до отделния човек, а не до група хора. Затова през изминалата 2012 година реализирахме проекти, насочени към преодоляването на стереотипите и предразсъдъците спрямо ромите.

4.1. Проект: „Да докоснем недосегаемите: борейки се с традиционни и нови антиромски стереотипи"

Донор: ГД „Правосъдие" на Европейската комисия, Програма "Основни човешки права и гражданско участие"

Защо: Антиромските настроения са тревожен факт, който трябва да мобилизира всички български граждани с демократични убеждения: преодоляването на антиромския расизъм и създаването на благоприятна среда за осъществяване на интеграционната политика са задачи пред цялото ни общество. Ние не обвиняваме мнозинството за предразсъдъците спрямо ромите, защото смятаме, че моралните категории се отнасят до отделния човек, а не до група от хора.

Особено тревожни са антиромските стереотипи сред съсловията, които работят директно с ромските деца и семейства: учители, лекари, социални работници. Стереотипите пречат на ефективната работа в ромска общност, като по този начин причиняват щети както на ромите, така и на цялото общество.

Цел: Целта на проекта е да изгради модел за преодоляване на антиромските стереотипи и предразсъдъци сред учителите, лекарите и социалните работници, за междусекторно сътрудничество между образователни, здравни и социални институции, както и за сътрудничество с ромската общност, което би гарантирало, че всички членове на уязвими общности като ромската еднакво се ползват от техните фундаментални права.

Подходи, дейности и резултати: В началото на проектната година бяха избрани шест пилотни географски области, в които беше развит проектът и съответно беше тестван моделът – Велико Търново, Бургас, Пазарджик, Враца, Шумен и София област. За да се определи нивото на антиромски нагласи сред учители, лекари и социални работници, бяха реализирани социологически проучвания, съответно едно в началото на проекта и второ в края

му, които определиха както нивото на стереотипите, така и промяната в нагласите под влияние на проектните дейности. В началното проучване избраните на случаен признак теренни работници доказаха с отговорите си високите нива на антиромски нагласи и стереотипи, а оттам и изключителната нужда от предлагания по проекта модел за преодоляването им. Проучването в края на проекта, проведено сред теренните работници, достигнати чрез проектните дейности, показа сериозно подобрение сред близо 20 % от тях.

В рамките на проекта като основен механизъм за тестване на модела за сътрудничество бе създаването на т. нар. Междусекторни екипи за въздействие в шестте пилотни области. Всеки екип се състоеше от представител на Регионалния инспекторат по образованието, Регионалната здравна инспекция, Регионалната дирекция „Социално подпомагане“ и модератор от съответния Център за развитие на общността. Екипите бяха обучени и подготвени самите те да бъдат обучители на теренните работници от трите институции в съответния регион, както и да реагират за решаването на конкретни проблеми в ромската общност. Междусекторните екипи обучиха последователно 2 групи от по 30 участника (по 10 представители от съсловие – учители, здравни работници, социални работници) , като всеки цикъл обучения се състоеше от 7 модула. За целта на обученията Център „Амалипе” подготви и издаде помагала, съответно за обучителите и за обучаемите. Помагалата съдържат въведения в културния контекст и спецификата на ромската общност и практически задачи, предполагащи да подготвят обучаемите за конкретни ситуации. Към 31 декември 2012 година всички модули с двете групи обучаеми бяха приключени. Решаването на конкретни проблемни ситуации в ромска общност също не остана на хартия в раздел на помагалата, а всеки междусекторен екип изигра многократно ключова роля в своя регион и дори се превърна в „институцията”, търсена за помощ. Всички случаи продължаваха да бъдат наблюдавани от Междусекторните екипи за въздействие. Благодарение на инициативния дух и ентусиазъм на екипите по региони бяха проведени и няколко големи кампании: по повод Василица (ромската Нова година), Деня на европейските езици 26 септември, Деня на ромската гордост, Рома Прайд, Деня на толерантността 17 ноември и др.

Чрез дейности, които сами по себе си заразяваха със своя ентусиазъм околните, отново беше изпратено посланието за толерантност и преодоляване на традиционните нагласи спрямо различните. Започвайки този проект, екипът имаше своите притеснения, съмнения, въпроси как посланието ще бъде възприето както от институциите, участващи в него, така и от самата ромска общност. В края на тези две години сме щастливи, че приехме предизвикателството, защото моделът, който тествахме, се доказа като успешен. Новото предизвикателство сега е как да го направим устойчив и да го приложим в повече региони на България.

През другите очи:

„Благодаря, че екипът на Амалипе за пореден път показа как трябва да се работи с хора от различни сфери и да ги направи екип. Възхитена съм от ентусиазма, прецизността, с която са подбрани темите. Моите очаквания от работата по проекта се изпълниха. Надявам се и на бъдещо сътрудничество.”

Милка Михайлова, старши експерт в РИО – Велико Търново

5 РОМСКАТА ЖЕНА

Една от основните цели на Център „Амалипе" е осигуряване на равни шансове за ромската жена и насърчаване нейната все по-активна роля в обществения и политически живот. Това е и хоризонтален принцип на организацията. За постигане на тази цел през 2012 г. Център „Амалипе" работи в няколко насоки:

1. Включване проблемите на ромските жени в общия дневен ред. Център „Амалипе" отделя специално внимание както в застъпническите си дейности за включване проблемите на ромските жени в общите и таргетирани политики, така и в докладите си за мониторинг и оценка на различните политики, на това дали те отчитат джендър аспект и какво е тяхното влияние върху ролята и положението на ромската жена. В резултат от това, въпреки че не е обособено като отделна глава, като хоризонтален принцип политиката за подобряване на статуса на ромската жена е залегнала в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите, приета от Министерски съвет на 21 декември 2011 и гласувана от Народното събрание на 1 март 2012.

2. Стимулиране на дейности, насочени към активизиране на ромските жени. В дейностите, които Център „Амалипе" реализира за общностно развитие, равнопоставеността и повишаване капацитета на ромската жена е основен фокус. През 2012 г. Център „Амалипе" създаде още четири Центъра за развитие на общността. Политиката за равнопоставеност на организацията беше целенасочено прилагана и при подбора на общностните модератори в Центровете. Нещо повече, основен фокус в работата на Центровете е работата с жени и деца – превенция на раните бракове, превенция на насилието, намаляване на отпадането от училище, стимулиране на жените и момичетата за получаване на по-висока образователна степен.

3. От 2005 г. Център „Амалипе" е член на Българската платформа на Европейското женско лоби, а от 2010 до 2012 г. Теодора Крумова е секретар на Българската платформа и член на борда на ЕЖЛ. В резултат от това, както и благодарение на усилията и на другите ромски организации, участващи в европейската платформа, и през 2012 г. проблемите на ромските жени продължиха активно да присъстват в дневния ред и политиките на ЕЖЛ. През 2012 г. по инициатива и с активното участие на Център „Амалипе" беше изготвено и становище *(position paper)* „Противопоставяне на множествената дискриминация, на която са подложени ромските жени: ключов фактор за успешното изпълнение на Националните ромски стратегии" *(Tackling multiple discrimination of Romani and Traveller Women – a crucial factor for the successful implementation of the National Roma Integration Strategies)*. Становището беше одобрено през декември 2012 г. Повече информация за това, можете да намерите на http://womenlobby.org/spip.php?article4415&lang=en

6 ОПАЗВАНЕ, ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ И ОБНОВЯВАНЕ НА РОМСКАТА КУЛТУРА

6.1. Детски Ромски Фестивал „Отворено сърце”

Защо: За да превърнем радостта в детските очи, пъстротата на фолклорните костюми и звучните музикални изпълнения в незабравимо преживяване! Защото когато едно дете мечтае, това е мечта. Когато много деца мечтаят, това е началото на красива реалност!

Цел: Целта на фестивала е да даде на децата от различните етноси възможност за изява и да стимулира у тях траен интерес към учебния процес като цяло. Основната му идея е да покаже, че фолклорът на всеки един етнос носи своето културно богатство и то е незаменимо за съществуването и общуването ни като една единна нация. Фестивалът е насочен към съхраняване, развиване и популяризиране на ромската култура и фолклор. Целта на фестивала е на сцената си да събере деца от различни етноси, обединявайки ги под една обща идея „Светът е за всички”.

Как: През 2012 година, за девета поредна година, Център „Амалипе” проведе националния детски ромски фестивал „Отворено сърце”. На 9 и 10 юни 2012 г. парк Марно поле в град Велико Търново беше превърнат в сцена за над 1300 ученици и младежи от 94 групи от различен етнически произход от цялата страна, включени в СИП „Фолклор на етносите – Ромски фолклор” или в извънкласни дейности, насочени към образователната интеграция.

Паралелно със сценичната програма в рамките на Фестивала се организира **Пленер на извънкласните дейности и приложните изкуства, насочени към образователна интеграция**, в рамките на който всяко училище може да представи дейността си под формата на изложба, постери и други материали, които учениците са изработвали по време на учебната година. Официални гости, подкрепили и с присъствието си важността на събитието бяха: Анна-Мари Виламовска – секретар по науката и образованието към Президента на Република България, Сара Перин – програмен директор на Фондация „Америка за България”, Симеон Благоев – представител на Министерството на културата, Таня Радочай – директор на УНИЦЕФ за България, проф. Абиджит Дас – Индия и г-жа Ерин Хауи – Ню Йорк. Освен деца и младежи от цялата страна, участие в деветото издание на фестивала взеха и ученици от музикална секция при ОУ „Братя Миладинови” – с. Миладиновци и Национален Ромски Център – гр. Куманово, Македония, което придаде на фестивала балканско измерение. Програмата на фестивала съчетаваше традиции, занаяти, елементи от приказния и музикалния фолклор, историята, бита и културата на

българския, ромския, турския и други етноси, представени по неповторим начин от децата на България.

През другите очи:

„Още от самото начало този фестивал завладя със своята непридуденост и естествено се превърна в традиционен. Вашето изкуство е посрещано с възхищение и признателност, а това ни радва и прави особено горди. Фестивалът се превърна във Ваш ден на равносметка и повод за празнуване."

Инж. Розалия Личева, началник на РИО – гр. Велико Търново

„Приветствам усилията на организаторите за утвърджаването на този форум, който не само стимулира интереса и любовта към народното творчество, а и съдейства за възпитанието в толерантност."

Вежди Рашидов, Министър на културата на Р България

„В изминалите години фестивалът се утвърди като национален форум за творческа изява на децата от различните етноси в България. Той има принос за съхраняването и развитието на фолклорните ценности и традиции, както и за възпитаването на подрастващите в междуетническа търпимост и толерантност."

Тотю Младенов, Министър на труда и социалната политика на Р България

6.2 Помагала Фолклор на етносите и интерактивни дискове

През изминалата година Център „Амалипе" актуализира и обогати педагогическия комплект материали за изучаването на СИП „Фолклор на етносите". Публикувани бяха актуализираните издания на двете помагала „Истории край огнището" и „Разказани пътища", както и два интерактивни диска към тях. Помагалата предлагат нови материали, резултат от дейността на училищата през изминалите години. Много от учениците и учителите ще видят в тях плода на своите усилия – събрани снимки, разкази и приказки. Много повече е и снимковият материал към празниците, представящ начина, по който учениците от различни училища от страната, изучаващи „Фолклор на етносите – ромски фолклор" празнуват днес. Специално внимание в актуализираните помагало е обърнато и на няколко важни теми: ромското семейство и облика му днес; ценностите в ромска култура и как те биха могли да допринесат за промяната на макрообществото; стереотипи и предразсъдъци; ролята на жената в ромската култура и т.н.

Интерактивните дискове следват структурата на учебните помагала и по интересен, раздвижен и провокиращ начин представят допълнителна информация и задачи за учениците. Те дават възможност на децата да работят с интерактивни карти, да подреждат пъзели от стари снимки, да видят какви са били носиите на различните ромски групи в миналото и днес, както и да играят много забавни игри.

7 ЗНАЧИТЕЛНИ СЪБИТИЯ

7.1 Рома Прайд – Денят на Ромската култура и гордост

За втора поредна година ЦМЕДТ „Амалипе" организира отбелязването на Деня на ромската култура и гордост. В дните между 5 и 8 октомври бяха проведени разнообразни мероприятия, които предизвикаха голям интерес и събраха много хора. Една от инициативите, организирани от Център „Амалипе", беше VT ФИЛМ ФЕСТ, който бе първият филмов фестивал във Велико Търново на социална тематика и бе посветен на "Ромският въпрос". Фестивалът бе организиран с подкрепата на Френското посолство в България, Френския институт, Европейската Комисия, Съвета на Европа, клуб „Таралеж", клуб „Мелон", VT events, ЕГАМ и Арт лято. Идеята на този филмов фестивал бе да се покаже добра селекция от независими, висококачествени филми от цял свят, от различни жанрове, които са свързани с борбата срещу нетолерантността и дискриминацията. В дните на фестивала бяха прожектирани филми, посветени на въпроси, свързани с взаимодействието между ромите и по-голямата част от населението, вътрешни проблеми в общността, както и на ромските традиции и обичаи.

Филми от България, Чехия, Франция и Германия бяха показани по време на фестивала. В първата вечер на VT ФИЛМ ФЕСТ героите от филма „Отивам в Италия", които са наистина една от най-добрите групи от ромски произход в България – оркестър Карандила Джуниър, изпълниха концерт на открито. Денят на ромската култура и гордост бе отбелязан с много инициативи и в населените места, където Център „Амалипе" има Центрове за развитие на общността и местни клубове. Те проведоха различни събития като изложби, изложения на дипломи за висше образование, представяне на традиционни ромски песни и танци, представяне на традиционни ромски занаяти, сувенирни изделия, носии и снимки от ромски сватби. Събитията бяха уважени от представители на общинските администрации, представители на местните държавни институции (Дирекции Социално подпомагане, Бюро по труда), представители на училища, здравни служби, детски градини и социални услуги. Инициативата се радваше на еднакво голям интерес както от страна на ромското, така и от страна на българското, влашкото и турското местно население. На кампанията откликнаха както млади хора и деца, така и по-възрастни.

„Рома Прайд" е международна инициатива под егидата на EGAM (Европейско Гражданско Антирасистко Движение), което е насочено към ромските общности в Европа и ги стимулира да организират инициативи, за да покажат гордостта от произхода и културата си. С това ЕГАМ се стреми да привлече общественото внимание към проблемите на едно от най-големите малцинства в Европа. Рома Прайд е

събитие, случващо се в цяла Европа, координирано от много организации, базирани в различните страни и работещи в областта на правата на човека, борбата с расизма и антидискриминацията.

7.2. Василица – Ромската Нова година

С небивал до сега мащаб и интерес преминаха събитията от националните чествания на празника Василица, организирани от Център „Амалипе" на 13 януари 2012 г. В рамките на един ден в над 70 училища от цялата страна тържества събраха ромски и български ученици, за да покажат, че те могат да изучават заедно ромските традиции, както и да се забавляват заедно. Центровете за развитие на общността доведоха празника при местните общности – дори в региони и групи, сред които той не се отбелязва от много време. Десетки кметове бяха сурвакани за здраве, успехи и повече внимание към ромите. Под сурвакниците минаха също така началници на Регионалните инспекторати по образование, Регионалните здравни инспекции и Регионалните дирекции за социално подпомагане от цялата страна.

Ученици, изучаващи СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор", бяха приети сърдечно от вицепремиера и председател на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси Цв. Цветанов, министъра на еврофондовете Томислав Дончев, министъра на образованието Сергей Игнатов, министъра на труда и социалната политика Тотю Младенов, заместник-министъра на здравеопазването Десислава Димитрова. Освен с новогодишни пожелания на ромски и български език, учениците и техните ръководители обсипаха политиците също така с идеи какво е нужно да направят, за да подпомогнат техните усилия за по-добро образование. „Бахтало Нево Бреш!" чуха и посланиците на САЩ, Франция и Великобритания, които също приеха групи ученици от страната.

Заедно деца и учители, ромчета и българчета пренесоха празника от домашните огнища и общността в коридорите на властта в София. За да обединят силите на училища, центрове за развитие на общността, посолства и институциите на изпълнителната власт в името на по-доброто бъдеще на ромските и българските деца. Защото, както написа един от малките участници в честванията, "Всички сме ангели само с едно крило и можем да летим, единствено като се прегърнем един друг".

8 АНАЛИЗИ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

През 2013 г. Център „Амалипе" продължи да публикува доклади и анализи. Те обобщават натрупания опит в различните области на действие на организацията и предлагат систематизиране на проверените в практиката модели.

Докладът „Европейските фондове и ромската интеграция в България 2010 – 2011" е продължение на публикувания преди две години аналогичен доклад „Европейските структурни фондове и ромската интеграция в България, 2007 – 2009". Той разширява основните наблюдения с информация за случилото се през 2010 и 2011 г. относно изпълнението на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси", Оперативна програма „Регионално развитие" и Програмата за развитие на селските райони и ефектите от изпълнението на тези програми върху процеса на интеграция на ромите. Докладът предлага също така препоръки, отнасящи се до:

– оптимизиране на изпълнението на посочените три програми през настоящия програмен период;
– включване на темата за ромската интеграция в текстовете на трите програми през следващия програмен период;
– предложения за цялостно оптимизиране на използването на европейските фондове за интеграция на ромите: чрез въвеждане на Секторни и Междусекторни Интеграционни Интервенции, както и чрез изработване на цялостен План с програми за подкрепа на изпълнението на Националната стратегия за интеграция на ромите.

Докладът е публикуван на български език.

Сборникът „Мониторинг и оценка на националните стратегии за интеграция на ромите" обобщава основните констатации, изводи и препоръки от аналогичното Изслушване, организирано от Център „Амалипе" в Брюксел на 26 юни 2012. Сборникът съдържа:

– доклада „Главите за мониторинг и оценка в Националните стратегии за интеграция на ромите: предизвикателствата пред нас", подготвен от Хосе-Мануел Фресно;
– доклада „Добри практики за мониторинг на инициативи за ромска интеграция", подготвен от Димитър Димитров и Мариана Милошева;
– препоръки за цялостен механизъм за мониторинг и оценка на националните стратегии за интеграция на ромите, систематизирани от Деян Колев и Валериу Николае.

Сборникът е публикуван на английски език.

Докладът „Общностен мониторинг на здравните услуги в общините Павликени и В. Търново" обобщава опита от изпълнението на проект „Общностен

мониторинг на здравните услуги в ромска общност: засилване на общностната мобилизация и застъпничество", реализиран от Център Амалипе през 2011 г. Целта на доклада е да представи обективното състояние и да даде оценка на достъпа до здравни услуги на уязвимите етнически групи в проектните населени места, което впоследствие ще даде възможност на местните общности да изискват по-нататъшното му подобряване в дългосрочен план.

Докладът съдържа базова информация за населените места, включително и състоянието на ромската общност. Той дава отговор на въпросите, свързани с достъпа до здравни услуги и същевременно формулира изводи и препоръки, които е необходимо да инициират промяна по отношение на съществуващата практика на предоставяне им в национален мащаб.

Докладът е публикуван на български и на английски език.

През 2012 г. продължихме да публикуваме месечен бюлетин „Амалипе". Бюлетинът представя дейностите, реализирани през съответния месец, информация за развитието на политиките за интеграция на ромите, както и анализи. Бюлетинът се отпечатва на български и английски език, а в електронен вид е наличен на уебстраницата на Център „Амалипе", секция „Архив бюлетини" (http://amalipe.com/index.php?nav=bulletins)

9 ЗАСТЪПНИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ

Застъпничеството традиционно е една от най-силните области на работа за Център „Амалипе" и организацията е разпозната от националните и европейските институции, от чуждестранните посолства в София, както и от гражданските структури като най-активната и успешна ромска застъпническа организация в България. През 2012 г. Център „Амалипе" продължи своята активна застъпническа дейност на национално ниво, като разшири тази си дейност и чрез застъпничество на ниво Европейски съюз.

Застъпничеството за определена кауза винаги е колективна игра. Затова особено важни бяха подкрепата и партньорството на Сдружение „Свят без граници", Сдружение „Нов път", Ромската академия за култура и образование, Фондация С.Е.Г.А., Институт „Отворено общество", Национална мрежа за децата и ред други организации в България, както и на Националния ромски център (Македония), Романи крис и Састипен (Румъния), Европейския ромски информационен офис (Брюксел).

Знак за авторитета и доверието, с които се ползва „Амалипе" като застъпническа организация, както и за обществената значимост на поставените цели, бе участието на високопоставени политически лица в застъпническите форуми, които организирахме: напр. вицепремиерът Цветан Цветанов, министърът по управление на средствата от ЕС Томислав Дончев, министърът на образованието Сергей Игнатов, министърът на труда и социалната политика Тотю Младенов, секретарят на Президента по въпросите на образованието Анна-Мари Виламовска, заместник-министри на образованието, здравеопазването, труда и социалната политика, заместник-председателят на НССЕИВ Георги Кръстев и ред други. Представители на Европейската комисия също участваха във форуми, организирани от „Амалипе": например изслушването за мониторинга и оценката на Националните ромски стратегии, което организирахме в Брюксел, бе посетено от евродепутати и от над 10 представители на три Генерални дирекции в Европейската комисия, включително от Началника на отдела за координация по ромските въпроси Лина Папамихалополу. От изключителна важност за нас бе и подкрепата, която ни демонстрираха посланиците на САЩ, Франция, Великобритания и Полша, участвайки във форуми, организирани от Център „Амалипе". Всичко това допринесе за формирането и изпълнението на интеграционната политика през 2012 г. – с нейните силни и слаби страни.

Основните ни застъпнически цели в България през 2012 г. бяха:

1. Превръщане на Националната стратегия за интегриране на ромите в реално работещ документ: Център „Амалипе" и нашите партньори от ромските граждански организации участвахме активно в изработването на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (НСРБИР) през 2011 г. За да бъде

този документ по-различен от съществуващите дотогава добри, но неработещи стратегии, ние си поставихме за цел Националната стратегия да бъде одобрена с акт на Народното събрание, към нея да има конкретен план с програми / операции, чрез които ще бъде финансирано изпълнението на Стратегията, както и да бъдат изработени общински планове за интеграция, чрез които изпълнението на Националната стратегия да достигне местното / общинското ниво.

През 2012 успяхме да постигнем някои от посочените цели. На 1 март 2012 г. Народното събрание одобри единодушно НСРБИР чрез свое Решение: така за първи път интеграционната политика бе изведена като национален приоритет, задължителен за всички институции и лица в България. Не успяхме да се преборим за приемането на Приложението „Програми за подкрепа на изпълнението на НСИР", което бе най-конкретната и силна част на Стратегията: приложението бе внесено на съгласувателна процедура в Министерски съвет, но така и не бе прието, нито отхвърлено. Полагахме усилия през цялата година документът да бъде разгледан и одобрен: в края на 2012 с тази задача се ангажира Междуведомствената група за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция, председателствана от министър Дончев и очакваме през първите седмици на 2013 обновения План да бъде одобрен.

През юни и юли Център „Амалипе", съвместно с нашите партньори от СНЦ „Свят без граници" – Ст. Загора, Сдружение „Нов път" – Хайредин и Ромската академия за култура и образование – Сливен, организира застъпнически дейности за изработване на общински планове за ромска интеграция. Поставихме този въпрос на конференция „Националната стратегия за интегриране на ромите – поглед към следващия програмен период", която организирахме съвместно с Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси и с Министъра по управление на средствата от ЕС Т. Дончев на 15 юни (http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1215&lang=1). Месец по-късно инициирахме началото на този процес в 10 общини, в които функционират Центрове за развитие на общността като проведохме обучение на местните ромски активисти и съвместен лагер на общински съветници, общински служители и ромски активисти (http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&date=30.07.2012&lang=1). На национално ниво секретариатът на НССЕИВ и лично Вицепремиерът и Председател на НССЕИВ се ангажираха с това всички общини да изработят Общински планове за интеграция, както и да бъдат подготвени Областни стратегии за изпълнение на НСИР. Пилотно този процес бе реализиран през октомври – ноември в три общини в Софийска област, една от които бе Долна баня, в която от юни функционира Център за развитие на общността. Благодарение на активното участие на ЦРО и на целия екип на „Амалипе" в процеса, Планът на община Долна баня бе определен като най-добър.

От 15 ноември започна изработване на общински планове и областни стратегии за интеграция в цялата страна. Процесът е направляван от НССЕИВ. Център „Амалипе" участва активно чрез своите регионални координатори и общностни модератори, ръководени от експерта Юлия Григорова;

2. Доизграждане на институционалната рамка за прилагане на интеграционната политика: през 2012 бяха създадени 2 междуведомствени комисии, предвидени в НСИР: Междуведомствена работна група за нормативни промени във връзка с прилагането на НСИР и Междуведомствена работна група за ресурсно подпомагане

на ромската интеграция със средства от фондовете на ЕС. И в двете групи освен ресорните институции бяха включени представители на НПО след процедура на избор. Център „Амалипе" участва активно и в двете групи.

Групата за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция е председателствана от Министъра по управление на средствата от ЕС. В нея участват ресорните заместник-министри – председатели на Управляващи органи и Междинни звена по ОП „Развитие на човешките ресурси" (ОПРЧР), ОП „Регионално развитие"(ОПРР) и Програмата за развитие на селските райони (ПРСР). До края на 2012 г. групата одобри предложената от Център „Амалипе" идея за дефиниране на стандартизирани Интеграционни интервенции, както и две конкретни предложения за такива интервенции – Общностен център и Интервенция за превенция на отпадането от училище. Групата одобри по принцип и изработването на План с програми / операции за подкрепа на изпълнението на НСИР през настоящия и през новия програмен период. Приетите предложения ще бъдат доразвити в детайли на експертно ниво през първите седмици на 2013 г.

Групата за нормативни промени е председателствана от Десислава Замфирова, началник на кабинета на Вицепремиера Цветанов. В нея участват експерти от почти всички министерства, както и НПО. Център „Амалипе" участва в подгрупата по Образование и внесе множество предложения – за промени в критериите за „защитени училища", за подсигуряване на безплатен транспорт за ученици в средните училища, за забрана на сегрегацията / обособяването на ромските деца в отделни паралелки и училища и т.н. До края на 2012 г. дейността на Групата за нормативни промени протичаше мудно и с големи затруднения, поради което не бяха приети никакви предложения;

3. Създаване на интеграционен инструментариум / стандартизирани интеграционни интервенции: въпреки че през изминалите 15 години множество организации и институции пилотираха различни успешни практики в различните области на интеграционната политика (образование, здравеопазване и др.), голямата част от тях не са стандартизирани и не са се превърнали в модели. В резултат на това не е ясно за какво да бъде насочен по-сериозен финансов ресурс, а дори това да се случи, няма гаранции, че ще бъдат реализирани ефективни дейности. Липсата на стандартизирани модели е една от основните пречки за насочването на повече средства от европейските фондове за ромска интеграция.

През 2012 г. Център „Амалипе" формулира идеята за дефиниране на Секторни и Междусекторни интеграционни интервенции и започна застъпнически дейности в тази насока. Според нашето разбиране, което срещна пълната подкрепа на колегите от широк спектър НПО, работещи за интеграция на ромите, Интеграционните интервенции са стандартизирани успешни практики / модели. Те могат да бъдат секторни (ако обхващат една област – напр. образование) или междусекторни (ако обхващат повече от една област). Интеграционните интервенции следва да имат методология, описваща основните елементи на интервенцията, както и финансов стандарт. Стандартизирането им има за цел да гарантира тяхното правилно и цялостно прилагане: с всичките същностни елементи/дейности за съответната интервенция. Въвеждането на финансов стандарт за всяка една интервенция е предпоставка за устойчивото (надпроектно) ѝ финансиране. Средствата, необходими за прилагането на интегра-

ционните интервенции следва да бъдат обезпечени от държавния бюджет или чрез ОП „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Регионално развитие”, Програмата за развитие на селските райони.

Формулирахме идеята за Интеграционните интервенции по време на конференцията „Националната стратегия за интегриране на ромите – поглед към следващия програмен период” (http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1215&lang=1), като тя бе подкрепена от министъра по управление на средствата от ЕС Томислав Дончев и от заместник-министъра на труда Зорница Русинова. Концепция за Интеграционните интервенции бе разгледана и одобрена на заседанието на Междуведомствена група за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция на 31 октомври (http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1358&lang=1). На следващото си заседание (провело се на 11 декември) Междуведомствената група одобри по принцип и първиите две интервенции – Общностен център и Интервенция за превенция на отпадането от училище (http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1410&lang=1). В допълнение към това започнахме застъпничество за обезпечаване на финансирането на Интеграционните интервенции чрез новата Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;

4. Обвързване на европейските фондове през новия програмен период с ромската интеграция: европейските фондове се очертават като един от основните инструменти за финансиране на политиките за социално включване, включително политиката за ромска интеграция. През 2012 г. започна подготовката на новите оперативни програми. Център „Амалипе” се включи активно в този процес. Председателят на „Амалипе” Деян Колев бе избран за представител на НПО, работещи за интеграция на ромите в Работната група за подготовка на новата ОП „Развитие на човешките ресурси”. След консултации с останалите организации, допуснати до участие в процедурата на избор формулирахме няколко основни искания към новата ОПРЧР: включване на инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите” като един от основните приоритети в програмата, включване на възможност за финансиране на общинските планове за интеграция и на Интеграционни интервенции чрез ОП РЧР, по-сериозно ангажиране на НПО в процеса на изпълнение на новата ОП РЧР (вкл. чрез глобални грантове).

Към края на 2012 г. изработването на ОП РЧР бе все още в началото си. Концепцията на Програмата, както и първият работен вариант на ОП РЧР включват инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите”. Това е сериозна предпоставка за финансиране на изпълнението на Националната стратегия за интегриране на ромите чрез ОП РЧР.

Паралелно с това инициирахме дейности за включване на темата за ромската интеграция в новата Програма за развитие на селските райони и в ОП „Регионално развитие”. Усилията ни в тази насока срещнаха подкрепата на съответните Главни дирекции в Европейската комисия, както и на Министъра по управление на средствата от ЕС.

5. Включване на темата за образователната интеграция в новия Закон за предучилищното и училищното образование: продължихме усилията си от 2010 и 2011 г. в тази насока. Проектозаконът, внесен през февруари 2012 г. в Народното събрание

съдържа почти всички предложения на ромските НПО, включително антисегрегационен текст и предложение за създаване на Стандарт за интеркултурно образование.

Основните цели на застъпническите дейности, които организирахме на европейско ниво бяха свързани с:

1. Засилване на ангажимента на Европейската комисия за включване на темата за ромската интеграция в новите оперативни програми в държавите с многобройно ромско население: тъй като програмите са съвместен ангажимент на съответното национално правителство и на Европейската комисия, включването на ромската интеграция може да бъде отстоявано от всяка от двете страни. Европейската комисия положи добра основа за това през 2011 г. – както чрез Рамката на ЕС за национални стратегии за интеграция на ромите, така и с предложенията на нови Регламенти на ЕСФ, ЕФРР и ЕЗФРСР;

2. Задълбочаване на ангажимента на Европейската комисия за контрол и мониторинг на изпълнението на Националните стратегии за интегриране на ромите от държавите-членки на ЕС: от досегашния си опит сме се убедили, че колкото по-сериозен е ангажиментът на Европейската комисия, толкова по-силна е решимостта на националните правителства да изпълняват интеграционните политики;

3. Формулиране на механизъм за мониторинг на изпълнението на Националните стратегии за интегриране на ромите на национално, европейско и програмно ниво, който включва участието на гражданския сектор (чрез различни форми на „доклади в сянка“, гражданско наблюдение и др.) и на местните общности (чрез различни форми на общностен мониторинг): инициирахме дебат в тази насока чрез провеждането на Изслушване „Мониторинг и оценка на Националнте стратегии за интегриране на ромите” на 26 юни (http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1236&lang=1). Фактът, че събитието събра представители на Европейската комисия, Европейския парламент, Агенцията за основни човешки права и национални правителства, бе индикатор не само за авторитета, с който се ползва Център „Амалипе”, но също така и за готовността за диалог по тези въпроси.

За да постигнем посочените цели, организирахме застъпнически форуми: напр. конференцията „Националната стратегия за интегриране на ромите – поглед към следващия програмен период”, Изслушването „Мониторинг и оценка на Националните стратегии за интегриране на ромите” и др. Включихме застъпнически сесии във всички по-големи форуми, които организирахме през годината. Освен това представители на „Амалипе” участваха активно в дейността на Комитета за наблюдение на ОП РЧР, в заседанията на Европейската ромска платформа, както и в работата на множество експертни групи.

Постигнатите през 2012 г. резултати са силно обнадеждаващи: част от тях са посочени по-горе. През 2012 г. бяха доразвити законовата и институционалната рамка на процеса на ромска интеграция, започна стандартизирането на интеграционен инструментариум, създадени бяха предпоставки за тясно обвързване на усвояването на европейските фондове през следващия програмен период с ромската интеграция. Център „Амалипе” бе главен инициатор на повечето от посочените успехи и понасто-

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2012 г.

СИП “ФОЛКЛОР НА ЕТНОСИТЕ – РОМСКИ ФОЛКЛОР”

ЦЕНТРОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА

Застъпнически дейности

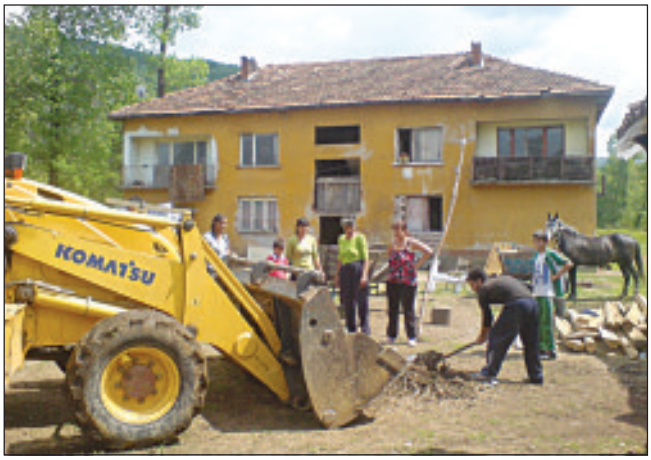
KOMATSU

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ

ОПАЗВАНЕ, ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ И ОБНОВЯВАНЕ НА РОМСКАТА КУЛТУРА

Детски ромски фестивал "Отворено сърце"

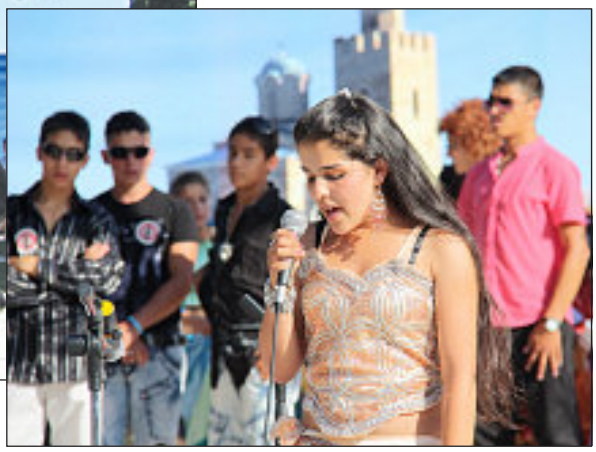

ящем ролята на организацията като основен партньор в определянето и изпълнението на политиките за ромска интеграция се признава от всички институции.

Ще продължим застъпническите усилия по всички направления от 2012 г. Посочените стъпки следва да бъдат доразвити. Следва да посочим, че те могат да формират подходяща основа за изпълнението на политиките за ромска интеграция, но не и да гарантират изпълнението на тези политики. За последното са необходими обществен консенсус и политическа воля: фактори, които се влияят, но не се определят еднозначно от застъпничеството на гражданските организации.

Из КНИГАТА ЗА МНЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ на Център „Амалипе"

„Аз имам едно мото... Когато имаш желание – намираш начин, когато нямаш желание – намираш оправдание... Вие явно сте намерили начина и огъня в сърцата си. Подкрепям Ви напълно, защото в търсенето се ражда истината. Ще се радвам на нови ползотворни срещи..."

Силвия Кръстева, село Търнава, област Враца

„Винаги е приятно да се срещнеш с хора като теб, които мислят като теб и работят като теб... Усещането, че не си единствената „бяла лястовица" те кара да се чувстваш част от нещо много голямо, което чупи стереотипите и кове бъдещето. Благодарим Ви, Амалипе."

Екатерина и Марина, учители от град Върбица, област Шумен

„Изключително полезни срещи. Поздравявам г-н Колев и г-жа Крумова за инициативата, амбицията и високите резултати, които постигат в областта на училищното образование."

Пламенка Ангелова, педставител на РИО град Враца

„Мили приятели, Благодаря Ви, че Ви има! Вашата вяра и убеденост в доброто начало у хората ме зарежда с нужната доза оптимизъм! Бялата лястовичка съществува... и може би нашата вяра в нея... и вашето желание да помагате, за да я видим, ни среща в отговорната и обичана работа с децата! Децата в риск имат най-много нужда от хора като вас!"

Мила Манчева, директор на ОУ „Христо Ботев",
село Лопян, област Софийска

„Чудесна организация, прекрасни хора, благородни намерения! Благодаря ви за всичко видяно и преживяно... Колкото повече хора се докоснат до Вас и Вашите идеи, толкова по-добър ще стане светът за всички деца!"

Теодора Божинова, учител в ОУ „Христо Ботев",
село Разлив, област Софийска

10 ФИНАНСОВ ДОКЛАД

Отчет за приходите и разходите за периода 01.01.2012 – 31.12.2012 г.

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Сума (хил.лв)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Сума (хил.лв)	
	Текуща година	Предходна година		Текуща година	Предходна
а	1	2	а	1	2
I. Разходи за дейността			**I. Приходи от дейността**		
Разходи за регламентирана дейност			**А. Приходи от регламентирана дейност**		
1. Дарения	161		1. Приходи от дарения под условие	1644	1097
2. Други разходи	1516	1102	2. Приходи от дарения под условия		
Всичко А:	**1677**	**1102**	3. Членски внос		
Б. Административни разходи			4. Други приходи		
Общо за група I:	**1677**	**1102**	Всичко А:		
II. Финансови разходи			**Общо за група I:**	**1644**	**1097**
5. Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	0	1	**II. Финансови приходи**		
Общо за група II:	**0**	**1**	5. Приходи от лихви	33	6
V. Общо разходи	**1677**	**1103**	**Общо за група II**	**33**	**6**
VI. Резултат	0	0	**V. Общо приходи:**	**1677**	**1103**
Всичко (V + VI):	**1677**	**1103**	**Всичко (V):**	**1677**	**1103**

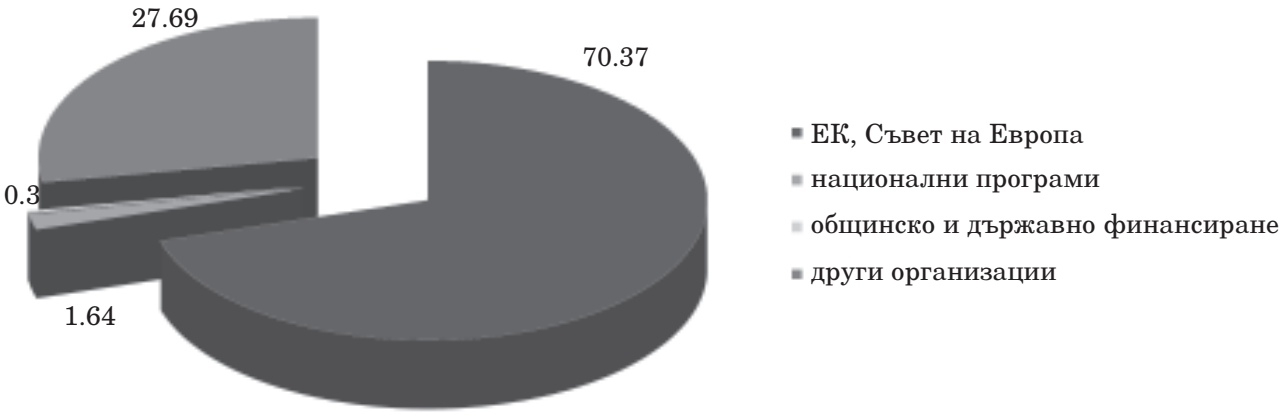

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
“Амалипе” – В. Търново

ГОДИШЕН ДОКЛАД за дейността на Център “Амалипе”, 2012 г.
Българска, първо издание

Предпечатна подготовка и оформление
АСТАРТА, e-mail:astarta_publ@mail.bg

Формат 60/84/8
Печатни коли 3,25